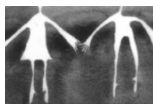

Dom har tagit mitt liv men inte dödat mig.

Rapport om våldtagna,
rättslösa och chanslösa kvinnor
som fått avslag på ansökan
om asyl och skydd i Sverige.

Red. Solveig Freudenthal,
Anita D'Orazio och Lissela Jonsson

ETIKKOMMISSIONEN I SVERIGE

”Avvisning och utvisning av en utlänning får aldrig verkställas till ett land om det finns skälig anledning att anta att utlänningen där skulle vara i fara att straffas med döden eller att utsättas för kroppsstraff eller annan omänsklig behandling eller bestraffning.”

SVENSK UTLÄNNINGSLAG (2005:716), 12 KAP.§ 1.

TILLSTÅNDET APATI – en psykisk respons på att befinna sig i en situation utan något framtidshopp – är känt sedan länge och inte bara bland flyktingar. Det är ett fenomen som i Sverige på 2000-talet mest uppmärksammas när det gäller barn. Men det är en vanlig diagnos bland människor på flykt utan hopp om en lösning på sitt liv och om en möjlig framtid.

www.etikkommissionenisverige.se

© 2014 Etikkommissionen i Sverige, respektive författare.
Grafisk form & produktion Karin Almlöfs förlag
ISBN 978-91-87097-20-1

4	Inledning
6	Kvinnors situation beskriven ur tolv aktuella fall
24	Att tillhöra en minoritetsbefolkning: orsak till flykt
26	Konsekvenser av sexuella övergrepp och våldtäkter
29	Slutord

MED DENNA RAPPORT VILL *Etikkommissionen i Sverige, ett nätverk för Mänskliga Rättigheter i asylprocessen*, uppmärksamma kvinnors situation på flykt, något som alltför sällan sker. Att särskilt lyfta fram denna utsatta grupp flyktingar känns idag mer än akut, *eftersom sättet som kvinnorna bedömts* av svenska migrationsmyndigheter i *samtliga* fall har förvärrat deras livssituation och gjort den outhärdlig.

Rapporten bygger på aktuella fall år 2014 och består av beskrivningen av tolv kvinnliga flyktingars situation idag i Sverige. Alla har många års vistelse här i landet bakom sig, alla har fått upprepade avslag på sina asylansökningar.

Här beskrivs en mindre uppmärksammas grupp av flyktingar, apatiska kvinnor. Rapporten handlar också om de psykiska tillstånden för barnen till dessa kvinnor.

Våldtäkter, särskilt gruppvåldtäkter, utgör ett vapen i krig och i etniska konflikter. Kvinnorna i denna rapport har levt utsatta för våldtäkt före, under eller efter flykten. De som utsätts för våldtäkt, ett extremt förnedrande övergrepp, får nästan undantagslöst bestående psykiska men. Skamkänslor, utstötthet och förtigande omger ofta sexuella övergrepp och bidrar till förlust av psykisk hälsa.

I rapporten syns också hur kvinnor på flykt används som sexuella varor i ekonomiska transaktioner, ett fenomen känt som trafficking och människohandel.

Dessa kvinnor har alla haft starka skäl för sin flykt och bör betraktas som politiska flyktingar, oftast med särskilt grava könsrättsliga komplikationer som tillägg. De bör ges skydd i Sverige i enlighet med lagstiftning och underskrivna konventioner.

Flera av kvinnorna och deras barn har vistats i Sverige i många år. Deras psykiska tillstånd har inte förbättrats, utan tvärtom försämrats till följd av skräcken för deportation tillbaka till de länder där övergreppen begåtts. Uppgivenhet och psykiskt sönderfall har blivit följd.

De flesta av dessa kvinnor har gjort upprepade självmordsförsök här. De har omhändertagits på psykiatriska kliniker på grund av grava depressioner och risk för självmord. De flesta av dem har blivit apatiska, det vill säga att de befinner sig i ett uppgivenhetstillstånd och är okontaktbara.

Åtminstone en av dem, en romsk kvinna har sedan länge varit försvunnen från sina fem barn. Barnen till djupt deprimerade och apatiska kvinnor är utsatta för extremt svåra uppväxtomständigheter. De flesta barn i denna rapport har bevittnat våldtäkter av sina mödrar. Vissa av dem har svarat genom att också gå in i uppgivenhetstillstånd i Sverige och blivit okontaktbara och i behov av sondmatning för att överleva.

Barnen och mödrarnas behandling i väntan på deportation måste beskrivas som *djupt inhuman, upprörande och cynisk*. Ingen svensk medborgare skulle utsättas för liknande behandling utan att det väckte uppmärksamhet i massmedia; dessa flyktingar lever emellertid i massmedial skugga.

Etikkommissionen i Sverige har som sin särskilda uppgift att bära vittnesbörd om och synliggöra hur mänskliga rättigheter tillämpas eller inte tillämpas i asylprocessen. Människor på flykt undan förföljelse och krig är som bekant synnerligen utsatta. Också för dem gäller emellertid att de har mänskliga rättigheter som inte får ifrågasättas eller kringgås. I flyktsituationer är kvinnor ofta extra sårbara.

Etikkommissionen i Sverige kräver *att avslagsbesluten från svenska migrationsmyndigheter i samtliga dessa fall omprövas och att kunskapen och medvetenheten om kvinnors skyddsbehov väsentligen ökas hos utredande och beslutande instanser*.

Att inte ge dessa kvinnor och deras barn i behov av skydd en fristad i Sverige är djupt ovärdigt ett land som ser sig som humanitärt och uttalar respekt för Mänskliga Rättigheter.

KVINNORS SITUATION BESKRIVEN UR AKTUELLA FALL.

HÄR BESKRIVS I KORTHET tolv aktuella fall år 2014. Listan hade kunnat göras mycket längre. Etikkommissionen har kännedom om många fler fall, men har särskilt kunnat engagera sig i dessa tolv kvinnoöden.

Alla dessa kvinnor är svårt traumatiserade, först av orsakerna till flykten och därefter av svenska migrationsmyndigheters brist på förståelse och insikt. Samtliga kvinnor har många läkarintyg som bekräftar deras psykiska och fysiska ohälsa. Migrationsmyndigheterna har dock valt att ignorera dessa läkarintyg.

Samtliga kvinnor har fått avslagsbeslut i alla instanser. Namnen på kvinnorna i fallbeskrivningarna är fingerade.

Migrationsverkets formuleringar i ”Motivering för avslag” är ordagrant citerade.

Fall 1.

Aysha, en uigurisk kvinna från Kazakstan. Är i Sverige med man och två barn sedan 2009.

Aysha är idag 32 år, universitetsutbildad sjuksköterska och barnmorska med två barn. Samma år som det yngsta barnet föddes 2008 greps hennes man och fördes bort; hon fick inte veta vart. Troligen hade det att göra med mannens samröre med den uiguriska frihetsrörelsen. I april 2009 bröt sig okända män in i huset. De ville veta var mannen befann sig och för att pressa Aysha misshandlade de henne och utsatte henne för gruppvåldtäkt.

Detta upprepades månaden därpå, i maj 2009. Båda barnen bevittnade våldtäkterna. Dottern var då två år. Aysha hotades med att barnen skulle dödas om hon avslöjade vad de gjort med henne.

Kort därpå sattes familjens hus i brand och Aysha flydde.

Familjen lyckades ta sig till Sverige i juni 2009. Efter våldtäkterna kände sig Aysha besmutsad och var i djup chock när hon kom till Sverige. Redan i augusti slutade hon tala, äta och dricka.

Hon förmår inte intressera sig för sina barn. Ett flertal tunga läkarintyg visar på extrem traumatisering och djup depression.

Trots upprepade behandlingar med elchocker har Aysha inte blivit bättre. Barnen åtta och sex år har varit familjehemsplacerade i flera år på grund av föräldrasvikten. Sedan ett halvt år har den åttaåriga flickan slutat gå i skolan, slutat

tala och är inne i ett djupt uppgivenhetstillstånd.

Familjen har varit i Sverige i fem år och Aysha och hennes man lever gömda sedan tre år.

Migrationsverket beslutar att inte bevilja uppehållstillstånd med stöd av 12 kap 18 § utlänningslagen (2005:716). Motivering för avslag:

”Du, Aysha, har diagnostiserats med posttraumatiskt stressyndrom (PTSD), vilket i kombination med den långa krisen har resulterat i en total psykisk och mental kollaps med uttalat depressiva symptom. Du har även diagnostiserats med egentlig depression med melankoli och katatona symptom. Du var tidigare välfungerande men är idag svårt psykiskt insufficient och kraftigt känslomässigt och mentalt reducerad. Du är apatisk och har förlorat förmågan att kommunicera med dina barn. Vidare har du vid flera tillfällen försökt ta ditt liv och har i samband med detta vårdats inom slutenvården och då erhållit medicinering och ECT (elbehandling). ... Trots dessa insatser har ditt hälsotillstånd snarast försämrats, vilket enligt läkaren beror på det överhängande utvisningshotet.

Mot bakgrund därav bedöms ett tillfrisknande vara uteslutet ifall du återsänds till Kazakstan, även för det fall vård finns att tillgå. Ditt nuvarande tillstånd är förknippat med en avsevärd risk att du skal begå självmord och det finns även en risk att tillståndet blir kroniskt om en genuin förbättring inte kan åstadkommas. (...)

Enligt Migrationsverkets bedömning har det i förevarande ärende inte framkommit några omständigheter som föranleder Migrationsverket att nu göra en annan bedömning av ditt hälsotillstånd och möjligheten att erhålla adekvat vård i hemlandet. (...)

Migrationsverket har vid två tillfällen tagit ställning till huruvida familjens hälsotillstånd och situation i övrigt inneburit hinder för verkställighet av utvisningsbeslutet. (...) Det som har anförts rörande familjens hälsotillstånd utgör inte heller sådan annan särskild anledning som gör att beslutet om utvisning inte bör verkställas enligt 12 kap 18 § första stycket 3 utlänningslagen.”

Fall 2.

Malika, är en uigurisk kvinna, från Kirgizistan. Är i Sverige med man och barn sedan 2010.

Malika är idag 27 år gammal med en pojke född 2008 och en flicka född i Sverige 2013. I samband med en sammanstötning mellan uigurer och annan ortsbefolkning brändes familjens hus ner år 2010.

Efter oroligheterna var mannen försvunnen när polisen kom för att anklaga honom för brottslighet och regimfientlig verksamhet. När Malika inte svarade på polisens frågor utsattes hon för misshandel, grov tortyr och gruppvåldtäkt i sin tvååriga sons åsyn.

Familjen flydde till grannlandet Kazakstan där mannen fängslades av polis. Han mutade sig fri och familjen flydde i november 2010 med hjälp av flykting-smugglare till Sverige.

Malika har svåra skuld känslor och känner självförakt och skam inför sin man och sin son på grund av våldtäkterna och fruktar att mannen kommer att lämna henne om han får reda på vad hon utsatts för.

Sonen, som både sett sin morfar bli ihjälsparkad och sin mamma våldtagen är traumatiserad.

Malika har idag synnerligen låg funktionsnivå och har svårt att anknyta till sina barn och sin man. Hon har gjort flera självmordsförsök – försökt hänga sig, hoppa från en balkong samt döda sig genom tabletter i sin skräck för utvisning.

Malika har mycket starka läkarintyg bland annat från Kris- och Trauma-centrum (KTC) i Stockholm. Ändå har Migrationsdomstolen avslagit familjens värdjan om skydd. Familjen lever gömd med barnen sedan två och ett halvt år.

Migrationsverket beslutar att inte bevilja uppehållstillstånd med stöd av 12 kap 18 § utlänningslagen (2005:716). Motivering för avslag:

”Även om det inte finns anledning att ifrågasätta Malikas rädsla för att utsättas för ytterligare övergrepp vid ett återvändande till hemlandet, framstår det vid en framåtblickande bedömning som att det som Malika har framfört som stöd för sitt skyddsbehov inte är tillräckligt för att hon kan anses ha en välgrundad fruktan för att utsättas för sådan förföljelse som omfattas av 4 kap. 1 § Utlänningslagen. Hon är således inte att anse som flykting. Det är inte heller tillräckligt för att hon ska kunna anses som skyddsbehövande i övrigt. (...)

Enligt migrationsdomstolen ger den medicinska dokumentationen stöd för att Malika lider av psykisk ohälsa. Det har dock inte framkommit att hennes tillstånd är livshotande och av sådan art och grad

att det på denna grund bör beviljas uppehållstillstånd. Enligt åberopad landinformation finns psykiatrisk vård att tillgå i Malikas hemland även om det påpekas att det finns resursbrister till exempel på de psykiatriska sjukhusen. Migrationsdomstolen gör bedömningen att adekvat psykiatrisk vård finns att tillgå för Malika i hemlandet.”

Fall 3.

Ranagul, en uigurisk kvinna från Kazakstan. Är med man och två barn i Sverige sedan 2010.

Ranagul är idag 38 år. Hon har två söner, 12 och 10 år. Hennes make arbetade i hemlandet för uigurerernas rättigheter, liksom hennes syster som var i färd med att skriva en bok om uigurerernas situation när hon blev mördad (dödsfallet avskrevs som ”rån mord”). Mannen frihetsberövades upprepade gånger. I likhet med Aysha och Malika blev även Ranagul misshandlad, dödshotad och pressad på uppgifter om sin man i hans frånvaro. Även hon våldtogs, detta i åsynen av sin äldste son, som misshandlades när han försökte hjälpa henne.

Familjen kom till Sverige 2010 och Ranagul befann sig då i en akut psykisk stressituation. Efter avslag på uppehållsansökan har hon utvecklat en grav depression med posttraumatiska symtom. Hon har försökt ta sitt liv flera gånger och har tvångsintagits vid ett antal tillfällen och behandlats med många elchocker och antidepressiv medicinering, dock utan resultat eftersom utvisningshotet kvarstår. Även mannen, torterad i hemlandet, befinner sig i psykiskt mycket dåligt skick. Båda barnen är traumatiserade; äldste pojken som sett sin mamma våldtas utan att kunna hjälpa henne har efter hennes självmordsförsök blivit apatisk och har sondmatats i hemmet och på sjukhus. Ranagul har starkt nedsatt förmåga till föräldraomsorg och har kontinuerligt blivit i allt sämre skick.

Familjen har levt gömd i två år.

Migrationsverket beslutar att inte bevilja uppehållstillstånd med stöd av 12 kap 18 § utlänningslagen (2005:716). Motivering för avslag:

”Ranagul lider av depression och för det fall ni blir tvungna att återvända till Kazakstan finns det risk att Ranagul försämras än mer. (...)

Migrationsverket anser att du och din familj inte gjort sannolikt att ni vid ett återvändande till Kazakstan riskerar att utsättas för

skyddsgrundande behandling. Vid en sammantagen bedömning finner Migrationsverket att du och din familj inte är att anse som flyktingar, alternativt skyddsbehövande eller övrigt skyddsbehövande. (...)

Mot bakgrund av ovan bedömer Migrationsverket att Ranaguls hälsotillstånd inte är av sådan art och omfattning att det föreligger hinder mot verkställighet. Det är inte heller visat att det föreligger ett sådant medicinskt hinder mot att verkställigheten rent praktiskt inte går att genomföra enl. 12 kap 18 § utlänningslagen. Det finns därmed inte heller skäl att bevilja uppehållstillstånd inom denna bestämmelse.”

Fall 4.

Sabina, en 27 årig uigurisk kvinna från Kazakstan. Är i Sverige sedan 2010. Har en son född 2011.

Sabina utsattes från 12-åldern för sexuella övergrepp av sin morbror, något som förtegs inom familjen och hon flydde från den när hon var 16 år.

Sabina kom till staden Almaty där hon studerade (ekonomi, ryska och engelska). Efter fullbordade studier fick hon en tjänst som hotelladministratör. På hotellet anklagades hon för stöld. Av allt att döma var anklagelsen falsk och uppgjord: en hotellgäst med ryskt pass lovade ”hjälpa” henne till arbete i S:t Petersburg. I själva verket blev hon ett offer för trafficking (människohandel).

Tillsammans med andra unga kvinnor som ”hjälparen” lovade arbete i Sverige kom hon hit i mars 2008, fråntogs pass, blev inlåst och tvingad till prostitution. Hon blev under denna tid gravid och skulle tvingas till abort. Hon lyckades fly från sina bevakare och efter att ha vandrat runt i Stockholm en tid fick hon kontakt med en uigurisk kvinna som hjälpte henne söka asyl.

Sabina försämrades psykiskt under 2010 och tvångsintogs på sjukhus för posttraumatiska stresssymptom och paranoida föreställningar. Under graviditeten vistades hon på Unga Kvinnors Värn och efter sonens födelse 2011 bodde Sabina med sin son på ett behandlingshem där hon fick stöd och trygghet för att kunna anknyta till sonen och hitta sin modersroll.

Efter avslag på ansökan om uppehållstillstånd gjorde dock Sabina ett allvarligt självmordsförsök och blev återigen tvångsintagen på en sluten psykia-

trisk klinik. Hennes familj i Kazakstan har förskjutit henne; modern ansåg att hon dragit vanära över familjen genom prostitution och sitt utomäktenskapliga barn och bör dödas; hon kan inte återvända dit med sin son.

Upprepade avslag på asylansökan har lett till försämring av hennes tillstånd, depression, uppgivenhetssymtom och självmordsförsök. Det troliga är att hon utsatts för kriminalitet av den korrupta polisen i Kazakstan som samarbetar med traffickinglor.

Sonen som idag är tre år och född i Sverige mår inte bra och man har gjort en orosanmälan till Socialförvaltningen.

Sabina och sonen lever gömda sedan flera år.

Migrationsverket beslutar att inte bevilja uppehållstillstånd med stöd av 12 kap 18 § utlänningslagen (2005:716). Motivering för avslag:

”Sabina har blivit utsatt för dödshot av sin mor. Detta dels på grund av att hon varit utsatt för människohandel, dels på grund av att hon beskylls för att vara orsaken till att moderns hem blivit konfiskerat. Det föreligger av denna anledning risk för hedersrelaterat våld vid ett återvändande. Även Sabinas psykiska hälsotillstånd har försämrats. Det föreligger en suicidrisk om utvisningen verkställs.

(...) Sabina har vidare uppgivit att hennes släkt i hemlandet inte längre vill ha kontakt med henne på grund av att hon tvingats till prostitution och att hon fått barn utom äktenskapet. Verket anser inte att det av ärendet framkommit att Sabina skulle vara satt under hot från sin släkt, däremot att hon inte kan räkna med deras stöd vid ett återvändande till hemlandet. Avsaknad av stöd från släkt kan inte sägas utgöra grund för att se Sabina eller hennes son som skyddsbehövande.

Av Migrationsverkets beslut från den 17 maj 2011 framgår att oaktat återopande omständigheter avseende bland annat risk för fängelse vid ett återvändande, avståndstagande av familjen, hot och påtryckningar från kriminella anser inte verket att ni har gjort antagligt att ni är av behov av skydd i Sverige.”

Fall 5.

Gulnisa, en 46 årig kvinna från Kazakstan. I Sverige sedan 2008. Tre barn i Uzbekistan.

Gulnisa är född i Kazakstan men blev i tidig barndom bortadopterad till en familj i Uzbekistan. Som 16-åring blev hon bortgift med en betydligt äldre man, som hon fick tre barn med. Han misshandlade henne svårt, vid ett tillfälle till den grad att hon tvangs genomgå en njuroperation.

Hon begärde skilsmässa 1994. Den medförde att familjen försköt henne. Åren 1996–2001 arbetade Gulnisa som miljöinspektör på stadsadministrationen, som i sin tur samarbetade med maffian. Då hon själv vägrade samarbeta med maffian utsattes hon för hot och gruppvåldtäkt och hamnade på sjukhus.

Efter övergreppen och en avsiktlig bilolycka vårdades hon på mentalsjukhus och miste både sina barn och sin lägenhet. Efter misshandeln hade hon svåra brännskador och har förlorat flera tänder.

Efter ett antal år träffade Gulnisa 2007 en ny man och de startade en affärsverksamhet. De hemsöktes av maffian som krävde pengar för ”beskydd”. De vägrade betala och mannen bortfördes av polis.

Gulnisa gömde sig och flydde ensam till Moskva och senare till Sverige, dit hon kom 2008. Hon sökte asyl här på grund av att hon är mångfaldigt förföljd i Uzbekistan: av maffian och av inhemska myndigheter vilka tidigare hotat, misshandlat, knivskurit och våldtagit henne på grund av hennes vägran att samarbeta och hennes uttalade kritik mot regimen.

Tiden i Sverige har medfört en synnerligen destruktiv sjukdomsprocess, förvärrad av myndigheternas avvisningsbeslut. Förutom av fysiska smärtor lider Gulnisa av en komplicerad posttraumatisk stressjukdom med svåra flash-backs och grav depression, med hörsel- och synhallucinationer och bristande tids- och verklighetsuppfattning (hon tror emellanåt att hon ännu är 22 år och har sina små barn, nu vuxna, hos sig).

Hon är i starkt behov av en trygg miljö och behandling för sina skador, fysiska och psykiska. Hon har gjort flera självmordsförsök.

Idag lever hon som gömd papperslös i Sverige sedan flera år.

Migrationsverket beslutar att inte bevilja uppehållstillstånd med stöd av 12 kap 18 § utlänningslagen (2005:716). Motivering för avslag:

”Den medicinska utredningen visar att du lider av posttraumatiskt stressyndrom (PTSD) orsakad av svåra övergrepp i hemlandet. Av återopad landinformation framgår att sjukvården i Uzbekistan

är verklighetsfrånvärd och oförmögen att hantera existerande problem, Mot bakgrund av detta föreligger således medicinska hinder för att genomföra en verkställighet. (...)

”Migrationsverket finner inte skäl att ifrågasätta de uppgifter som Gulnisa har lämnat avseende de händelser hon varit med om i Uzbekistan. (...) hon har inte gjort sannolikt att hon skulle vara av särskilt intresse för de inhemska myndigheterna. Med hänsyn härtill kan vad Gulnisa råkat ut för inte anses tillräckligt för att det skall vara sannolikt att hon vid ett återvändande till Uzbekistan nu skulle löpa en sådan individuell risk för skyddsgrundad behandling som krävs för uppehållstillstånd p.g.a. skyddsbehov. (...)

Gulnisa har lyckats göra sin berättelse trovärdig. Verket finner att Gulnisa inte har gjort sannolikt att hon riskerar asylgrundande förföljelse eller sådan behandling som avses i tortyrbestämmelsen.”

Fall 6.

Dilya, snart 16 år, kommer från Azerbajdzjan. Kom till Sverige 2011 med sin mor, äldre bror och yngre syster.

Dilya var 12 år vid ankomsten till Sverige. Sedan fadern försvunnit, efter utpressning från maffian, hade hela familjen trakasserats och både modern och flickan utsattes för våldtäkt framför broderns ögon. Dilya gjorde efter detta ett försök att ta sitt liv.

Familjen lyckades med hjälp av flyktingsmugglare ta sig till Sverige 2011. I Sverige började Dilya i skolan, men de upprepade avslagen på asylansökan gjorde att hennes trauman återuppväcktes. Hon hör onda röster som uppmanar till självmord.

Hon har genomfört fem självmordsförsök sedan 2011: genom försök till dränkning, genom att skära sig med kniv, genom att kasta sig framför tunnelbana, genom att äta krossat glas och genom tablettförgiftning.

Dilya har vid flera tillfällen tvångsvårdats. Det senaste självmordsförsöket gjordes i juni 2014 och Dilya vistas nu åter på en psykiatrisk barnklinik.

Hon har sedan hon var mycket ung bevittnat och utsatts för sexuella övergrepp. Hon är psykiskt svårt skadad i alla avseenden. Hon har uttryckt en längtan att ta med sig sin lillasyster i döden så att hon ska slippa uppleva det hon själv gjort, om familjen skulle skickas tillbaka till Azerbajdzjan.

Enda möjligheten för en förbättring är den trygghet som ett uppehållstillstånd skulle kunna ge. Utan skydd och en känsla av trygghet kommer den destruktiva förstörelsen av hennes liv att fortsätta.

Ett flertal starka läkarintyg från överläkare på BUP och från Prima barn och vuxenpsykiatri bekräftar att Dilya lider av posttraumatiskt stressyndrom med svåra flash-backs.

Migrationsverket beslutar att inte bevilja uppehållstillstånd med stöd av 12 kap. 18§ utlänningslagen (2005:716). Motivering för avslag:

”Migrationsverket bedömer att det finns trovärdighetsbrister i ärendet. Verket konstaterar att modern under den första asylutredningen inte har uppgett att hon har utsatts för våldtäkt och att hon på grund av det riskerar hedersrelaterad förföljelse. Hon förklarar att hon inte berättat om detta eftersom hon skämdes och har lovat sin son att inte berätta eftersom utredaren var en man. (...)

Verket bedömer att de uppgifter som modern lämnat angående att hon och hennes döttrar riskerar att utsättas för hedersrelaterad förföljelse är vaga och spekulativa. Verket har inte funnit stöd för att sådan förföljelse utgör något problem i Azerbajdzjan. (...)

Oaktat trovärdighetsbristerna gör Migrationsverket följande bedömning. De hot och övergrepp som moderna anför att hon och hennes barn varit utsatta för är kriminella handlingar utförda av enskilda personer. Även med beaktande av de brister som finns inom det azeriska rättsväsendet bedömer verket att azeriska myndigheter inte generellt kan anses sakna vilja och förmåga att ge sina medborgare skydd. (...)

Migrationsverket bedömer således att modern och hennes barn inte har gjort sannolikt att de är att betrakta som flyktingar, alternativt eller övrigt skyddsbehövande. De kan därmed inte beviljas uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 § utlänningslagen.”

Fall 7.

Mirjam, en romsk kvinna från Kosovo. Hon är 32 år och mor till fem barn varav en flicka som idag är apatisk och sondmatas. I Sverige sedan 2012.

Fadern till barnen dog av hjärtinfarkt 2010. Av traditionella skäl kunde Mirjam inte leva som ensamstående mor utan tvangs att gifta om sig.

Den nye mannen var drog- och alkoholmissbrukare, uppvisade psykopatologiska drag, brände henne med cigaretter, våldtog henne och försökte våldta den äldsta dottern och även de mindre barnen.

Alla barnen tvingades sitta och bevittna när modern våldtogs både vaginalt och oralt.

Mirjam flydde med sina barn till Sverige 2012. Efter ett antal avslag på asylansökningarna visade Mirjam självmordstendenser och uppgav många gånger att hon tänkte ta sitt liv om familjen utvisades. Efter ytterligare ett avslag försvann Mirjam och har inte hörts av sedan 15 februari 2013.

Barnens mentala hälsa är mycket dålig. Särskilt gäller det den äldsta dottern, som försökt ta sitt liv. Nu befinner hon i ett apatiskt tillstånd och ligger orörlig i fosterställning och hålls vid liv genom sondmatning.

Alla barnen är familjehemsplacerade utom äldste sonen, som bor i ett gruppboende för ensamkommande flyktingbarn. Barnen är starkt märkta av sina traumatiska upplevelser i Kosovo.

Läkarintyg från överläkare vid Sachsska barn- och ungdomssjukhuset bedömer att den apatiska dotterns tillstånd är livshotande och att en utvisning till Kosovo innebär en direkt och konkret fara för hennes liv (2014-03-04). Socialtjänsten i Flen skrev så sent som den 24 augusti 2014 att:

”Detta är en familj som är i behov av all hjälp Sverige kan erbjuda. Barnen är i stort behov av att så snart som möjligt genomgå en redan initierad behandling inom barn- och ungdomspsykiatri. Myndigheterna i Kosovo saknar helt resurser att ge familjen det skydd som familjen är i behov av och att ge barnen den barn- och ungdomspsykiatriska behandling de så väl behöver för att bearbeta de svåra upplevelserna de haft. Någon sådan behandling för barnen i Kosovo existerar inte.”

Migrationsverket beslutar att inte bevilja uppehållstillstånd med stöd av 12 kap. 18§ utlänningslagen (2005:716). Motivering för avslag:

”Den äldsta dottern lider av svår psykisk ohälsa och har även försökt ta sitt liv. Efter detta försök blev hon tvångsvårdad på Sachsska Barn- och ungdomssjukhuset då hon vid denna tid inte varit förmögen att äta eller dricka. Hon har förlorat sin vardagliga funktionsför-

måga inom alla områden och kräver ständig tillsyn och omvårdnad dygnet runt. Hon ligger orkeslös i fosterställning och får näring via sondmatning. Hon befinner sig i ett apatiskt tillstånd av allvarlig grad med stor risk för försämring till djup apati och kontaktlöshet. Hennes tillstånd är livshotande och en utvisning till Kosovo innebär en direkt och konkret fara för hennes liv och utveckling. (...)

Vad gäller de åberopade medicinska hindren mot verkställighet finner Migrationsverket att dessa inte är av sådan art och karaktär som avses i 12 kap. 18§ Utlänningslagen. Det har heller inte framkommit några andra nya omständigheter som medför att det föreligger hinder mot verkställighet enligt 12 kap. 18§ Utlänningslagen. Verket finner därför att det inte föreligger skäl att med stöd av nämnda bestämmelse bevilja barnen uppehållstillstånd i Sverige.

Migrationsverket har i beslutet beaktat barnens bästa.”

Fall 8

Maria, en 30 årig kvinna Från Armenien. Är med man och två barn i Sverige sedan 2010.

Orsaken till flykten var att Marias man (K) arbetade hos en av landets ledare som livvakt. Under en privat fest hos en av landets ledare var K med som livvakt. På den enorma lyxanläggningen mannen ägde fanns bland annat en djurpark. Under festens gång släpades plötsligt en man, som i situationen hade bedömts som ”förrädare” fram och kastades in i lejonens inhägnad. Festens gäster som då var berusade stod skrattande omkring och såg på när mannen angreps av djuren. K som i tjänsten hade telefonen i handen filmade första delen av vad som skedde innan han vände ryggen till för att slippa se slutet. K mådde mycket dåligt av det som skett och visste inte vad han skulle göra.

Han kontaktade en människorättsorganisation och berättade vad som skett och att han hade filmen i sin mobil. Han uppmanades då att göra en kopia och komma med den dagen därpå.

Detta hann aldrig ske för vid nästa uppdragsresa med sina arbetskamrater blev K slagen medvetlös bakifrån och tagen till okänd lokal för förhör. Under två veckor hölls han fången där och misshandlades svårt under ideliga förhör angående att han filmat och om han kopierat filmen och vad han gjort med den.

Under tiden han var försvunnen besöktes hans och hans föräldrars gemensamma hem vid fyra tillfällen av för hustrun okända personer som frågade och

letade efter Ks film. De misshandlade svärfadern, som försökte gå emellan, så svårt att han fick läggas in på sjukhus.

Vad som verkligen skedde med hustrun fick mannen inte veta förrän långt senare. Han fick till en början bara veta att hon misshandlats och att sonen då sex månader, slitits ur hennes armar och slängts iväg och skrikande hamnade på golvet. Troligen var det vid detta tillfälle som hustrun Maria våldtogs av flera män, vilket hon först långt senare har kunnat avslöja i inlagan till Migrationsdomstolen.

Maria är gravt devitaliserad, apatisk och sondmatad sedan oktober 2011. Tvångsvårdad på grund av suicidrisk sedan november 2011.

Maria har vid flera tillfällen fått en serie av elchocker, (ECT-behandlingar) och då kortvarigt vaknat ur sin dvala. Hon har fått svåra minnesluckor i samband med denna terapi och eftersom effekten enbart suttit i under kort tid har Maria och maken motsatt sig fortsatt ECT.

Pojken idag fem år, har enligt journaler haft kontakt med BUP sedan 2011 och varit jourhemsplacerad sedan två års ålder.

Pojken har försenat tal, försenad motorik och är deprimerad.

Flickan idag två år, har varit placerad i familjehem alltsedan födseln genom socialtjänsten med anledning av moderns svåra psykiska hälsotillstånd.

I dagsläget finns båda föräldrarna i hemmet där Maria ”tvångsmatas” av maken med näringsdrycker en gång i timmen. Hon kan balanseras upp mot väggen i sittande läge när hon matas och sitta i specialrullstol men kontrollerar inte urin och avföring utan måste använda blöjor.

Migrationsverket beslutar att inte bevilja uppehållstillstånd med stöd av 12 kap. 18§ utlänningslagen (2005:716). Motivering för avslag:

”Vad gäller Marias anförda asylskäl bedömer Migrationsverket att hon inte kunnat göra sannolikt att hon, sonen och svärfar ska ha varit utsatta på det sätt hon berättat. Personerna som ska ha överfallit dem är för henne okända och de kan enligt Migrationsverket då röra sig om kriminella personer med annat syfte än det som anförts. (...)

Migrationsverket bedömer att de sökande inte har kunnat göra sannolikt att de skulle riskera förföljelse eller skyddsgrundande behandling vid ett återvändande till Armenien. Det har heller inte framkommit några andra asylskäl som skulle kunna ligga till grund för ett uppehållstillstånd. (...)

I ärenden som rör barn skall enligt 1 kap. 10§ utlänningslagen särskilt beaktas vad hänsynen till barnets hälsa och utveckling samt barnets bästa i övrigt kräver. Verket har i sin bedömning beaktat att ärendet innefattar minderåriga barn.”

Fall 9.

Esther, från Eritrea är idag 41 år. Är i Sverige sedan 2006.

Esther föddes i Eritrea och tvangs i åtta- eller nioårsåldern bli barnsoldat i ELF (Eritrean Liberation Front) där hon utsattes för sexuella övergrepp och slavliknande förhållanden i soldatlägret. I tolv-trettonårsåldern såldes hon av en landsman till Saudiarabien för tvångsarbete. För att hon skulle kunna få arbeta där räknades hennes ålder upp med tio år.

Esther hölls mer eller mindre i fångenskap av mannen som köpt henne. Först var det han som stod för de regelbundna övergreppen och sedan tog sonen över när han dött.

Hon utsattes för två avbrutna graviditeter. Hennes ursprungsfamilj i Eritrea tog avstånd från henne efter vetskapen om vad som hänt henne.

Till slut fick hon hjälp att fly till Sverige.

Esther är analfabet och har till följd av att hon inte kan läsa svårt att ange tid och att berätta sin historia, varför hon har anklagats av svenska myndigheter för att komma med falska uppgifter, trots att hon med hjälp av andra kunnat visa på motsatsen.

Esther har nu vistats här i åtta år utan att få uppehållstillstånd. Hennes liv har tidigare bestått i att lyda, bli misshandlad och våldtagen. Hon vet inte längre något om sitt ursprungsland och har ingen att återvända till där. Esther har nyligen fått avslag igen trots att Sverige för tillfälligt inte avvisar asylsökande flyktingar till Eritrea.

Migrationsverket beslutar att inte bevilja uppehållstillstånd med stöd av 12 kap. 18§ utlänningslagen (2005:716). Motivering för avslag:

”Migrationsverket bedömer att det inte finns grundad anledning vid ett återvändande till Eritrea riskera omänsklig eller förnedrande behandling då det inte råder väpnad konflikt i landet. Skäl för alternativt skyddsbehövande föreligger ej. (...)

Verket finner det osannolikt att dina anhöriga inte skulle vilja kännas vid dig på grund av att du, i likhet med många andra eritreaner, arbetat i Saudiarabien åt en arabisk arbetsgivare.

Mot bakgrund av resonemangen ovan bedömer Migrationsverket att det inte finns någon enskild omständighet som är tillräcklig för att bevilja dig uppehållstillstånd på grund av synnerligen ömmande omständigheter.”

Fall 10.

Lea är 34 år och född i Addis Abeba i Etiopien. Hon kom till Sverige 2003.

Leas familj är kristen (koptiska kyrkan) och tillhör den etniska minoritetsgruppen av tigreaner från norra delen av landet på gränsen till Eritrea. Fadern var civilingenjör och politiskt aktiv i den tigreanska oppositionella organisationen ”Tigray People’s Liberation Front”. Han fängslades 2001 och mördades i fängelse 2005. Modern dog två år senare.

Som studentska deltog Lea i en fredlig demonstration 2002 i protest mot faderns fängslande. Hon häktades och sattes i isoleringscell.

I en månad torterades hon dagligen. Misshandeln bestod av gruppvåldtäkt samt med tortyrredskap som svårt skadade hennes axlar och överarmar.

Hon släpptes mot borgen av släktingar, som gömde henne i ett års tid, innan hon med deras ekonomiska hjälp kunde fly till Sverige 2003.

Efter upprepade avslag på asylansökan inledde Lea 2007 en relation med en svensk man. De ämnade ingå äktenskap och 2010 reste Lea till Addis Abeba, där hon levde gömd, för att därifrån söka uppehållstillstånd i Sverige. Hon återkom och blev gravid och fick en son 2012.

Under graviditeten uppgav mannen att han inte var barnets far. En faderskapsutredning har dock fastställt hans faderskap. Lea separerade under dessa omständigheter från mannen.

Lea lever idag, efter att även ansökan om verkställighetshinder avslagits 2013, som papperslös i Sverige med sin son.

Lea är i trängande behov av bedömning av rättsmedicinsk expert och läkarvård på grund av sina svåra tortyrskador.

Hennes psykiska diagnos är depression och posttraumatiskt stressyndrom (PTSD).

Fadern tar inte sitt ansvar och att utvisa sonen, en svensk medborgare, tillsammans med sin mamma Lea är olagligt. Enligt Barnkonventionen får han inte skiljas från sin mor. Inte bara Lea utan också sonens juridiska rättigheter är helt negligerade.

Migrationsverket beslutar att inte bevilja uppehållstillstånd med stöd av 12 kap 18 § utlänningslagen (2005:716). Motivering för avslag:

”Det läkarintyg samt de fotografier som du lämnat in rörande de ärr som du har på kroppen finner Migrationsverket inte anledning att bevisa att du har dessa ärr. Det kan emellertid inte anses ha visats med handling att dessa uppkommit efter misshandel i fängelset. (...)

En förälder har inte någon ovillkorlig rätt att bo med sitt barn i Sverige, även om barnet är svensk medborgare.

Fall 11.

Tashkul, en 23 årig kurdisk kvinna från Syrien. I Sverige med man och ett barn sedan 2011.

Tashkul är en andra generationens flykting från Syrien. Hennes muslimska familj hade flytt till Syrien undan etnisk förföljelse i ett grannland före hennes födelse. Tashkul och hennes pojkvän, han flykting från Azerbajdzjan, möttes som tonåringar 2007; hon var då sexton och han sjutton år. Båda var illegala flyktingar i Syrien och har inte gått i skola utan är analfabeter. Som de tillhör olika religioner tilläts de inte gifta sig. Tashkul skulle giftas bort med en släkting.

De rymde tillsammans, höll sig gömda och fick 2009 en dotter. Sen Tashkuls familj fått vetskap om detta ökades familjens hot mot dem och de flydde till Sverige i augusti 2011 (efter flykten dödades istället en bror till mannen av Tashkuls familj). Här upplevde Tashkul ett utomkvedshavandeskap och opererades akut.

Efter flera avslag på asylansökan 2011 blev Tashkul deprimerad, talade knappast och åt inte.

Hon har vårdats på psykiatrisk klinik med sond från näsan till magsäcken, har behandlats med elchocker, som avbröts på grund av hjärtbesvär. Tashkul har vårdats på behandlingshem och därefter av maken.

Familjen har stöd från primärvård och kommun. Tack vare detta stöd har dottern som går på dagis kunnat utvecklas relativt normalt, trots sin apatiska mor.

Inget land vill ta emot dem. Ryska ambassaden har meddelat att Ryssland inte tar emot icke-ryska medborgare.

Att utvisa familjen till Syrien där det pågår krig och där de befinner sig i en absurd familjesituation är upprörande.

Migrationsverket beslutar att inte bevilja uppehållstillstånd med stöd av 12 kap 18 § utlänningslagen (2005:716). Motivering för avslag:

”Du anför i huvudsak följande omständigheter. Din asylberättelse bör läggas till grund för bedömningen. Enligt besked från Rysslands ambassad i Stockholm står det klart att en person måste vara rysk medborgare för att kunna erhålla resehandlingar och återvända till Ryssland. På grund av ditt medvetlösa tillstånd har du inte haft möjlighet att själv ansöka om resehandlingar. Därmed finns konkreta verkställighetshinder som ska beaktas vid den samlade bedömningen

av om synnerligen ömmande omständigheter föreligger. (...)

Du har inte gjort sannolikt att du saknar rätt till inresa i Ryssland. Ambassadens svar på din fråga ändrar inte den bedömningen. Det kan således inte antas föreligga något praktiskt verkställighetshinder. Det har heller inte framkommit några sådana nya omständigheter som innebär hinder mot verkställighet enligt 12 kap. 18§ utlänningslagen. Du kan därför inte ges uppehållstillstånd på den grunden. Åtgärderna för att verkställa det lagakraftvunna beslutet skall därför fortsätta.”

Fall 12.

Natalja, en 32-årig kvinna från Armenien. I Sverige med make och två barn sedan 2010. Deporterad till Armenien i mars 2014.

Natalja är utbildad sjuksköterska och hemmafru sedan hon fick barn. Paret har två söner som nu är elva och sju år. Maken var i hemlandet jurist och familjen hade god ekonomi. Polismyndigheten i Armenien ville tvinga Nataljas make till korruption och misshandlade honom svårt vid ett flertal tillfällen. Han fick ett öga krossat vid en misshandel 2006.

Natalja blev också svårt misshandlad och bevittnade misshandeln av sin man. Familjen lyckades fly till Sverige i november 2010. Natalja har varit orolig och rädd sedan den upprepade misshandeln. Hon blev gravid 2011 men fick ett missfall.

Efter tre avslag på asylansökan och överklagande blev Natalja alltmer deprimerad. Hon har tvångsvårdats och periodvis sondmatats sedan oktober 2011.

Hon blev suicidal och försvann från hemmet sommaren 2012, men hittades inlagd på annat sjukhus efter två veckor.

Vården har behandlat Natalja med 42 elchocker med allt mindre effekt. Natalja har inte talat eller ätit själv sedan september 2013.

Barnen blev alltmer deprimerade varför hon togs hem och sonden togs bort till jul 2013. Därefter var Natalja vårdad av maken i hemmet och matad med sked.

Natalja föll i hemmet januari 2014 och sonen som då var elva år, blev så skräckslagen att han blev apatisk och fick sond insatt.

Familjen hämtades av svensk polis tidigt en morgon i mars 2014 och deporterades med extrachartrat plan till Armenien med läkare och sjuksköterska ombord.

Så snart familjen anlant till Armenien blev maken åter utsatt för upprepad polismisshandel. Efter tre månader lyckades dock familjen fly tillbaka till Sverige.

Den yngsta sonen lämnades kvar i Armenien hos släktingar.

Natalja är sedan dess apatisk. Hon talar inte och har här fått ny sond insatt. Sonen sondmatas också igen, så fadern har nu både hustrun och sonen att sondmata. Det finns nu också ett allvarligt kidnappningshot mot yngste sonen (åtta år gammal) som göms på landsbygden i hemlandet.

Migrationsverket beslutar att inte bevilja uppehållstillstånd med stöd av 12 kap 18 § utlänningslagen (2005:716). Motivering för avslag:

”Du vårdas nu för sjunde gången inneliggande för djup depressiv mutism och apati. Du får all näring och medicinering via sond och vårdas enligt LPT. Ditt allmäntillstånd är påverkat och sjukhusvård är nödvändig både ur somatisk och psykiatrisk synpunkt. Överläkaren, XX gör bedömningen att ditt tillstånd omöjliggör en utvisning. Han menar vidare att det är högst osannolikt att ditt tillstånd kan förbättras nämnvärt i den skräckfyllda livssituation som utvisningsbeslutet medför för dig. (...)

Ditt hälsotillstånd har i allt väsentligt varit föremål för prövning tidigare hos Migrationsverket och Migrationsdomstolen.

Ett läkarintyg daterat 13-05-02 visar att du vid intygets utfärdande ånyo vårdades inneliggande på en psykiatrisk klinik med stöd av LPT.

Migrationsverket ifrågasätter inte intygets riktighet och det faktum att du lider av allvarlig psykisk och somatisk ohälsa. Det finns dock inga nya omständigheter som tyder på att du är så svårt sjuk att det föreligger medicinska hinder mot verkställighet. Det har inte heller visats att det inte finns adekvat vård att tillgå i ditt hemland. Du kan därför inte beviljas uppehållstillstånd på denna grund.

Det har heller inte framkommit några sådana nya omständigheter som innebär hinder mot verkställighet enligt 12 kap. 18§ utlänningslagen. Migrationsverket beslutar därför att inte bevilja dig uppehållstillstånd.”

ATT TILLHÖRA EN MINORITETSBEFOLKNING: EN ORSAK TILL FLYKT.

ATT VARA DEL AV EN MINORITETSGRUPP i ett land har historiskt sett alltid inneburit risker. Man kan utsättas för statlig förföljelse, liksom man kan få känna av övergrepp från majoritetsbefolkningen. Behandlingen av den judiska och romska befolkningen i Europa ger många historiska exempel på förtryck och repression för att slutligen nå till den nazistiska förintelsen.

Mindre våldsamma men nog så tydliga förtrycksmekanismer är verksamma idag på många håll och i själva verket en starkt bidragande orsak till flykt. Före Sovjetimperiets fall runt 1990 ökade de nationalistiska känslorna och kraven på nationell självständighet i de sovjetiska republikerna. I ett antal forna sovjetrepubliker – Kazakstan, Kirgizistan, Uzbekistan, m fl. asiatiska länder– har det sedan gammalt bott en utspridd minoritetsbefolkning av uigurer. Förföljelsen av dem har ökat sedan de nya nationalstaterna uppstått.

Uigurererna är av hävd muslimer. En stor uigurisk befolkning finns även i nuvarande Kina. Dessa får dock sedan ett par år tillbaka uppehållstillstånd i Sverige av politiska skäl om de kan dokumentera att de är därifrån. På grund av att några asylsökande uigurer från Kina ”försvunnit” efter utvisning från Sverige har migrationsverket för tillfället stoppat avvisningarna.

Det finns uiguriska solidaritetsrörelser i de forna sovjetrepublikerna för bevarandet av den egna kulturen och som självförsvar mot ekonomiska orättvisor och förtryck.

Relationen mellan majoritetsbefolkning och uigurer i de nya nationalstaterna är ansträngd och har tidvis fört till blodsutgjutelse genom upplopp, våld från en nationalistisk majoritet samt polisiär och statlig repression. Att hävda sin uiguriska identitet definieras ofta som ”terrorism” och straffas. Det så kallade ”Shanghai-avtalet” förpliktigar ovan nämnda stater att samarbeta genom utlämning av misstänkta ”terrorister” eller människor som anses ha samröre med dem.

Ett flertal kvinnor som beskrivs i denna rapport tillhör den uiguriska delen av befolkningen i ovan nämnda länder. Men även romer i forna Östeuropa är utsatta för svår förföljelse och i rapporten finns också exempel på afrikanska kvinnor i kläm mellan Eritrea och Etiopien.

Det man ser är att kvinnor i minoritetsbefolkningar utsätts för etniskt förtryck och till det kommer omständigheter av könsmässigt slag, som misshand-

lande män, utstötning ur släkter och familjer, förlust av barn och intern flykt innan situationen blivit så pressad att kvinnan tvingas till extern flykt och lämnar landet.

Det finns här flera exempel på hur kvinnor med män som misstänks eller har haft samröre med så kallade "terrorister" används i syfte att pressa fram uppgifter om deras män, varvid misshandel och våldtäkt används som utpressningsmetoder av polis och/eller majoritetsbefolkning.

Det är Etikkommissionens uppfattning att svenska migrationsmyndigheter kraftigt underskattar riskerna med att tillhöra minoriteter i staters ökande nationalistiska strömningar, och att kvinnors utsatthet negligeras på ett upprörande vis. Av svenska migrationsmyndigheter bedöms kvinnorna på ett sätt som i bästa fall skulle kunna kallas naivt men som hellre bör kallas för cyniskt, med en skakande brist på humanitet och medmänsklighet.

KONSEKVENSER AV SEXUELLA ÖVERGREPP OCH VÅLDTÄKTER.

VÅLDTÄKTER ÄR VANLIGA I KRIG och vid social oro. Termen ”institutionaliserat sexuellt våld (ISV)” används för våldtäkter som en del av maktutövning ofta i samband med annat våld, som misshandel eller tortyr. Det är den typen av våldtäkter de asylsökande kvinnorna, som vi berättar om i denna rapport, varit utsatta för. Termen inkluderar t ex gruppvåldtäkter utförda av uniformerade, alkoholpåverkade, beväpnade män och innebär ett dödshot. Barn är inte sällan skräckslagna vittnen till vad som sker och kan dras in i det våld som riktas mot modern.

Den skada på integriteten som kvinnan orsakats genom våldtäkten/våldtäkterna kan försvåra för henne att klara sig i nya hotsituationer. En nedsatt integritet kan innebära att hon i nya hotsituationer inte har samma självbevarande reaktioner (en psykologisk term är ”skyddslöshet” som kan visas genom olika tester). Det innebär en sårbarhet som gör henne helt oskyddad för nya övergrepp. Erfarenheter tyder även på att många kvinnor varit med om tidigare våldtäkter. Det talar emot Migrationsverkets påstående, att en våldtäkt inte ökar risken för nya våldtäkter.

I etniska konflikter där ofta ett stort antal kvinnor våldtas, reduceras kvinnan till enbart en måltavla, ett smärtans fokus för andra gruppers hat och hämndlystnad och med stigmatisering och isolering som följd. Genom att fokusera på kvinnorna uppnår fienden mycket större effekt och orsakar mer skada. Kvinnan själv förbrukas på ett grymt sätt genom våldtäkten. Efteråt är hon ingenting och behandlas av sin egen grupp som paria, något man vill göra sig av med.

I så kallade hederskulturer finns inga mekanismer för förskonande och rehabilitering öppna för henne. Ibland motiveras detta av ”heder”, som bäst förklaras med att kvinnan i många kulturer inte har rätt till sin egen sexualitet.

Det är kvinnan som får skulden för att hon berövats sitt sexuella värde särskilt genom förlusten av sin oskuld.

Våldtäkter är ”tysta” trauman.

Många berättelser finns om kvinnor som förlorat talförmågan efter en våldtäkt. I individuella fall kan det vara svårt att avgöra hur mycket av ”tystnaden” som är kulturellt betingad och/eller beror på egenskaper i själva traumat. Påverkan

av talcentrum anges ibland som orsak.

Samma mönster av ”tystnad” kan påverka kvinnans asylärende.

Handläggare inom Migrationsverket känner ofta olust inför att fråga eller tala om ett sexuellt trauma. Då kvinnan till slut berättar blir hon inte trodd eller traumat avfärdas som ”privat” utan att man går in på närmare detaljer som kanske skulle ha styrkt kvinnans asylskäl. Kvinnan kan ha svårt att berätta av rädsla att mannen får veta. Kvinnor i denna rapport har sökt asyl för att de misshandlas och våldtagits i sina hem när mannen har flytt eller fängslats av politiska eller etniska skäl.

Svårigheter att berätta kan också bero på att kvinnan genom berättandet återupplever våldtäkten, vilket orsakar svåra psykiska symtom.

Själv mordstankar är en del av våldtäktstraumat.

Våldtäkt kan ge en djup psykisk skada med svåra psykiska symtom, ångest och minnesluckor orsakade av dissociation. ”Dissociation” är en splittring av den traumatiska upplevelsen. Den kan bland annat yttra sig i att kvinnan endast kommer ihåg en del av våldtäkten. Det gör att hon t ex i ett förhör inte kan erinra sig allt som hände, vilket Migrationsverket ofta tolkar som att berättelsen inte är trovärdig. Våldtäkt kan även ge en känsla av att vara åtskild från omgivningen genom ”numbing”. Det är en försvarsreaktion mot påträngande minnen. Kvinnan känner sig känslomässigt avskild från omgivningen, ibland i så hög grad som om hon vore skild från den genom en glasruta. Hon förmår inte ge barnen det gensvar som de behöver. Kvinnan upplever den egna kroppen som främmande, svag och smutsig och omöjlig att kontrollera. Hon har kroppsnära smetande och skrämmande återupplevelser med starka somatiska och sensoriska inslag. Då kvinnan inte längre kan uppehålla de viktiga funktioner hon har i familjen som hustru, ledare av husets skötsel, älskarinna och mor drabbar det hela familjen. Barnen följer modern med blicken av rädsla att hon ska försvinna, gå in i sjukdomen eller ta sitt liv. Deras övergivenhet då de inte längre når henne är hjärtskärande också för utomstående.

Själv mordstankar och själv mordsplaner är en del av traumaupplevelsen av en våldtäkt. De uppstår under våldtäkten och återkommer senare i samband med återupplevelser. Forskning har visat att en tredjedel av kvinnor som utsätts för våldtäkt gör själv mordsförsök. Hos kvinnorna i denna rapport finns en ännu högre och mycket oroväckande suicidalitet. Samtliga kvinnor har själv mordsstankar och över hälften har gjort allvarliga själv mordsförsök. Det förefaller vara en ren lyckträff att inget av själv mordsförsöken hittills har lett till döden.

Kvinnans möjligheter i asylprocessen.

Att Utlänningslagen, som bygger på Genevekonventionen 1951, är skriven för män är känt. Den definition på flykting som konventionen bygger på är en vuxen heterosexuell man som utsatts för statlig förföljelse på grund av partipolitiska aktiviteter. Men situationen för flyktingar är idag annorlunda. Definitionen stämmer ofta dåligt på kvinnor som söker asyl. Kvinnor som söker asyl är för det mesta inte engagerade i ett parti. Men det betyder inte att de är opolitiska. Kvinnor söker asyl för tvångsgifte, misshandel och diskriminering i familj eller äktenskap, för att de misshandlas och våldtas i sina hem när mannen inte är närvarande, för att de våldtagits av arbetsgivare, av militärer, av poliser eller i etniska konflikter. För dessa kvinnor finns idag inga säkra vägar till asyl.

Trots Migrationsverkets riktlinjer 2001 och 2006 om kvinnors asylskäl och den klausul om ”förföljelse på grund av kön” som införts i Utlänningslagen 2006 har dessa i praxis fått mycket liten genomslagskraft. Utredningar och bedömningar löper i gamla spår. När man granskar fallen utgår man ifrån en manlig måttstock. Ofta provas enbart mannens skäl och kvinnans skyddsbehov uppmärksammas inte. Men även om kvinnans skäl har kommit fram i utredningen, passar de inte in i den juridiska mallen, åsidosätts eller ges en lägre juridisk tyngd. Utlänningslagen ger därmed inte kvinnor ett fullgott skydd. Deras skyddsbehov osynliggörs, utreds inte fullständigt eller undervärderas och kvinnorna lämnas skyddslösa. Övergreppen mot kvinnorna kommer ofta inte fram i asylutredningarna av ovan beskrivna skäl.

SLUTORD.

Samtliga kvinnor i denna rapport har fått avslag på asylansökan i olika faser av asylprocessen, inklusive avslag på verkställighetshinder. Kvinnorna lider av grava depressioner och posttraumatiska stress syndrom (PTSD). Flera av dem är oförmögna att ta hand om sig själva, befinner sig i ett uppgivenhetstillstånd, är apatiska och har grava funktionsbortfall, vari ingår oförmågan att vårda sina barn. Även ett stort antal av barnen lider av traumatiska efterverkningar av flykten och av skräcken för återsändande till hemlandet. Flera av barnen är apatiska och sondmatas.

De flesta traumatiserade kvinnorna har behandlats med upprepade elchocker på psykiatriska kliniker i Sverige. Några upp till 40-tal gånger. Etikkommissionen vill betona det oetiska i att man behandlar svårt deprimerade kvinnor – som i sina hemländer utsatts för extremt våld – för denna typ av psykiatrisk behandlingsmetod, som kan upplevas som ett ”nytt straff” eller som ett nytt politiskt straff.

Etikkommissionen vill med denna rapport lyfta fram den politiska förföljelsen av familjer och deras barn, som visar ett mönster som vanligen liknar förföljelser av etniska grupper världen över. Den politiska förföljelsen ”går ut på” att säkerhetspolisen först griper, fängslar, torterar eller mördar mannen och därefter utsätter den övriga familjen, kvinnor och flickor för gruppvåldtäkter och pojkar för andra slags extrema våldshandlingar. Målet är att splittra familjer och på så sätt söka krossa det politiska motståndet. Sedan männen av politiska skäl gripits, arresterats och fängslats står dessa kvinnor, som skadats av det extrema våldet, som ensamförsörjare av sin familj.

Vi har i Sverige tidigare betraktat den ”ensamme” flyktingen som en man i politisk opposition, men vi har inte i samma utsträckning tagit i beaktande att de politiska flyktingarna även är deras kvinnor och barn, som uppgår till hälften av de asylsökande flyktingarna.

Våldtäkt är en politisk metod som har drabbat samtliga kvinnor som har beskrivits här, och är att jämställa med tortyr. Enligt FN:s tortyrkonvention har dessutom familjerna till våldtagna flyktingar samma rätt till rehabilitering och återuppriktelse som den som har torterats.

Genomgående är att svenska migrationsmyndigheter överhuvud inte bedömer dessa personer som politiska flyktingar. Inte heller får de stanna av humanitära skäl. Migrationsmyndigheterna erkänner i flera fall kvinnornas och barnens allvarliga psykiska tillstånd, men anser inte detta vara tillräckligt skäl för uppehållstillstånd. Etikkommissionens mening är att synen på kvinnors

skyddsbehov måste tas i beaktande på ett helt annat sätt.

Kvinnorna vars fall här har beskrivits har på grund av sitt kön utsatts för svår repression i ursprungsländerna, såväl familjemässigt som politiskt.

Av fallbeskrivningarna framgår att de känner välgrundad anledning att tro att förföljelsen mot dem och förtrycket av dem skulle fortsätta vid ett återvändande. Att tro att hemländerna skulle erbjuda dem vård eller läkning i den omfattning som behövs är en kraftig skömmålning från svenska migrationsmyndigheters sida.

Om dessa kvinnor lyckas ta sina liv, vilket ansvar har då Migrationsverket, våra politiker och vi själva? Deporteras ändå resterna av familjerna det vill säga männen med sina små barn till hemländerna, de män som tidigare varit förföljda och i många fall fängslade i hemländerna. Vilka garantier har vi att de inte fångas på nytt och att inte barnen blir omhändertagna och placerade på barnhem med en oviss framtid?

I så fall har vi med stöd av Migrationsverket tagit ifrån familjerna inte bara deras människovärde utan också deras liv. Hur försvarar vi ett sådant beslut?

Hur mycket lidande krävs för att få stanna här för den som flytt ett helvete i ett förtvivlat hopp om ett värdigt liv i vårt land?

Med stöd av denna rapport kräver Etikkommissionen:

- Att barn och vuxna med uppgivenhetssyndrom inte måste bli så sjuka att de sondmatas för att få uppehållstillstånd.
- Att den nuvarande principen om att barn med uppgivenhets-symtom (apatiiska barn), som gått så långt in i apati att de sondmatas får uppehållstillstånd, även ska omfatta vuxna som sondmatas.
- Att kvinnor som utsatts för svår misshandel eller våldtäkt på grund av sina mäns politiska aktivitet ska anses som politiska flyktingar och få flyktingstatus. Även tillhörigheten till en utsatt minoritetsgrupp ska vägas in i bedömningen.
- Att asylsökande som varit utsatta för tortyr, våldtäkt och/eller människohandel alltid garanteras möjlighet att möta beslutsfattaren i deras ärende.
- Att svårt traumatiserade kvinnor, som fått tidsbegränsat uppehållstillstånd för att medverka i en utredning om människohandel, inte ska utvisas innan de kunnat fullfölja behandlingen och därefter beviljas permanent uppehållstillstånd.
- Att även vuxna ska omfattas av den nya möjligheten för barn att beviljas uppehållstillstånd på grund av särskilt ömmande omständigheter.
- Att genusrelaterad förföljelse ska tillmätas större tyngd i flyktingkapsbedömningarna.
- Att det vidtas åtgärder för att öka kunskapen hos utredare och beslutsfattare om kvinnors skyddsbehov.
- Att ovanstående principer ska tillämpas även i ärenden om verkställighetshinder.
- Att *avslagsbesluten från svenska migrationsmyndigheter i samtliga dessa fall omprövas.*

UTLÄNNINGSLAG (2005:716)

12 kap. Verkställighet av beslut om avvisning och utvisning. Hinder mot att verkställa avvisning och utvisning

- 1 § Avvisning och utvisning av en utlänning får aldrig verkställas till ett land om det finns skäligen anledning att anta att
- utlänningen där skulle vara i fara att straffas med döden eller att utsättas för kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning, eller
 - utlänningen inte är skyddad i det landet mot att sändas vidare till ett land där utlänningen skulle vara i sådan fara.
- 2 § Avvisning och utvisning av en utlänning får inte verkställas till ett land
- om utlänningen riskerar att utsättas för förföljelse i det landet, eller
 - om utlänningen inte är skyddad i det landet mot att sändas vidare till ett land där utlänningen löper risk för förföljelse.
- En utlänning får dock sändas till ett sådant land, om det inte är möjligt att verkställa avvisningen eller utvisningen till något annat land och utlänningen genom ett synnerligen grovt brott har visat att det skulle vara förenat med allvarlig fara för allmän ordning och säkerhet att låta utlänningen stanna i Sverige. Detta gäller

dock inte om den förföljelse som hotar i det andra landet innebär fara för utlänningens liv eller annars är av särskilt svår art.

Likaså får en utlänning sändas till ett sådant land, om utlänningen har bedrivit verksamhet som inneburit fara för rikets säkerhet och det finns anledning att anta att utlänningen skulle fortsätta verksamheten här i landet och det inte är möjligt att sända utlänningen till något annat land.

3 § Ett beslut om avvisning eller utvisning av en utlänning som avses i 4 kap. 2 § första stycket 1, i fall av väpnad konflikt, eller 2 a § första stycket får inte verkställas till utlänningens hemland eller till ett land där han eller hon riskerar att sändas vidare till hemlandet, om det finns synnerliga skäl mot det. Lag (2009:1542).

3 a § Ett beslut om avvisning eller utvisning av ett ensamkommande barn får inte verkställas om inte den verkställande myndigheten har försäkrat sig om att barnet kommer att tas emot av en familjemedlem, en utsedd förmyndare eller en mottagningsenhet väl lämpad för att ta hand om barn. Lag (2012:129).

18 § Om det i ett ärende om verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning som fått laga kraft kommer fram nya omständigheter som innebär att

1. det finns ett hinder mot verkställighet enligt 1, 2 eller 3 §,
2. det finns anledning att anta att det avsedda mottagarlandet inte kommer att vara villigt att ta emot utlänningen, eller
3. det finns medicinska hinder eller någon annan särskild anledning att beslutet inte bör verkställas, får Migrationsverket, om hindret är bestående, bevilja permanent uppehållstillstånd.

Finns det endast ett tillfälligt hinder mot verkställighet, får verket bevilja ett tidsbegränsat uppehållstillstånd.

Barn får beviljas permanent eller tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt första stycket 3 även om de omständigheter som kommer fram inte har samma allvar och tyngd som krävs för att tillstånd ska beviljas vuxna personer.

Vid bedömningen enligt första stycket 3 av om det finns någon annan särskild anledning att ett beslut inte bör verkställas ska konsekvenserna för ett barn av att skiljas från sin förälder särskilt beaktas, om det står klart att uppehållstillstånd på grund av stark anknytning enligt 5 kap. 3 § första stycket 1–4 eller 5 kap. 3 a § första stycket 1–4 eller andra stycket skulle ha beviljats om prövningen gjorts före inresan i Sverige.

Migrationsverket får också besluta om inhibition. Lag (2014:778).

Rapportens fallbeskrivningar är sammanställda av:

Anita D’Orazio, Kerstin Eiserman, Solveig Freudenthal, Marianne Gillgren, Elisabeth Hultcrantz, Nina Larsson, Kerstin Rhodin, och Ragnhild Maria Uhle, Lissela Jonsson, Eva Brick och Karin Johansson Blight, Läkare i Världens Mänskliga Rättighetsgrupp.

Övriga texter är skrivna av:

AGNETA PLEIJEL, författare, professor, kulturskribent, med fil.lic. i litteraturhistoria med långvarigt engagemang för asylsökande och flyktingars mänskliga rättigheter, bland annat som en av grundarna till Etikkommissionen i Sverige, har i denna rapport skrivit: *Inledning, Att tillhöra en minoritetsbefolkning: orsak till flykt* och *Slutord*. För mer information se Agneta Pleijels essä # 8/9 *Ruttnande rättsstat*, www.otal.se/?p=6192

BRITA HÄNNESTRAND, allmänläkare och psykiatriker med mångårig erfarenhet av flyktingar. Har sedan 20–25 år arbetat som flyktingläkare och har startat en flyktingmedicinsk enhet i Uppsala, Befris. Under tio år har hon arbetat med samtalsterapi för svårt traumatiserade flyktingar på Kris- och Traumacentrum (CTD-KCT). Inom Befris och KTC har hon handlett två projekt om institutionaliserat sexuellt våld (Saraprojektet 1999, Befris och Sabinaprojektet 2005, Kris- och Traumacentrum). Har i denna rapport skrivit: *Konsekvenser av sexuella övergrepp och våldtäkter*.

Varmt tack till:

Flyktingkvinnorna och deras familjer som rapporten berör, medarbetare, behandlare och jurister i Läkare i Världens Mänskliga Rättighetsgrupp, Vänsterpartiet för tryckning